

פרה ונחש - התמימות מול הערמה - לפרשת חקת

במדבר פרק יט פסוק א-ב

(א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר:
 (ב) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על:

במדבר פרק כא פסוק ו-ט

(ו) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל:
 (ז) ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ונבך התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם:
 (ח) ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוף וראה אתו וחי:
 (ט) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי:

בראשית פרק ג פסוק א-ז

(א) והנחש היה ערום מפל חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו מפל עץ הגן:
 (ב) ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל:
 (ג) ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו:
 (ד) ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתו:
 (ה) כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע:
 (ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונתחמד העץ להשכיל ונתקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל:
 (ז) ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת:

תורת העולה לרבי משה איסרליש, חלק ג', ס"ה

ובעל מ"י כתב בפיר' מפירושו למערכת האלקות, כי המטמא עצמו באלו הטומאות הנמשכות מכחות הטומאה, צריך לטבול במים שהם רומזים לחסד, גם אפר פרה שהיא רמז למ"ה, והטהרה נעשית על ידי כהן שהוא דוגמת החסד, פרה אדומה הוא פרי האדם, והיא חכמה אלקית, לכן נאמר ויקחו אליך, זהו הנגלה, אבל הנסתר פרה רומז לפרי שאכל אדם הראשון, אדומה, שזהו מאדם העליון, אשר לא עלה עליה עול תורה,

נתיבות עולם נתיב התמימות פרק א

וכל זה בשביל שהיה יעקב איש תם וסימן לזה כי תם הפך מן מת, כי מי שיש בו מדת התמימות שאינו יוצא חוץ מתמימותו ואינו מתחכם בתחבולה כלל ולפיכך בעל המדה הזאת אינו סר מן הש"י, כי כל מי שהוא מתחכם ויוצא בחכמתו חוץ לתמימות מה שהוא בעצמו דבר זה הסרה מן הש"י כאשר יוצא בתחבולות חכמתו, וזה בודאי הסרה מן הש"י. ולפיכך אצל אדם הראשון קודם שחטא והיה עם הש"י לא היה בו תחבולות חכמה יתירה, והנחש שהיה ערום היה מרוחק מן הש"י, ובערמת הנחש הסית ג"כ את האדם שנאמר ונפקחו עיני שניכם והייתם כאלהים יודעי טוב ורע, ודבר זה ידיעה יתירה חוץ מעצמו של אדם ובחכמה זאת הסיר את האדם מן הש"י, כי ידיעת טוב ורע היא ידיעה יתירה אל האדם כי הידיעה אל הרע אין צריך אל האדם והוא שהיה גורם את המיתה לאדם, וכל אלו דברים סתרי חכמה. ואילו לא היה זה לאדם היה חי לעולם כי כך ראוי אל התמים הנצחי, כמו שאמר בתומי אלך ותציבני לפניך לעולם, ולכן הקושיא שהקשה הרמב"ם ז"ל בספרו מו"נ וכי נותנים שכר על העבירה, שמפני שעבר מצות הש"י נתן לו שכר שידע בין טוב ובין רע והיה משכיל יותר ממה שהיה לאדם קודם, כי בודאי יצא שכרו בהפסדו כי החכמה הזאת הוא התחכמות שיצא מן התמימות וגרם לו המיתה, והיה הסבה אל הדבר הזה הנחש שעליו נאמר והנחש היה ערום מכל ועל ידי נחש באה המיתה לעולם, שמזה תראה כי כמו שהתמימות הוא החיים, וכל זמן שאדם הראשון היה תמים היה חי ולא מקבל מיתה וע"י הנחש שהוא ערום קבל המיתה מזה.

שפת אמת שמות פרשת פרה שנה תרמו

במדרש חקת מי יתן טהור מטמא לא אחד כו'. דאיתא בזוה"ק בפסוק ונטמתם בם בלא א' על ידי השקצים נדבק הטומאה בלא א' ע"ש. דיש מ"ט פנים טמא. ופן הנ' נראה שהוא האחדות ששם אין הפרש בין טומאה לטהרה והכל אחדות אחד רק בהתפשטות אח"כ חל עליו שם טומאה. ונקודה מזה השורש נמצא בכל השערים לכן נק' טמ"א מ"ט פנים ונקודה מאחדות שע"י זה נמצא טהור וטמא. ויכולין ליטהר מן הטומאה ע"י התשובה אל השורש. אך נטמתם הוא כשנעשה רע בלא תערובות השורש כלל. וזה החילוק בין טומאה של היתר לטומאה של איסור. ובגמ' ב"מ המעלה אתכם מארץ מצרים כו' אלמלי לא הוצאתי אתכם אלא שאין מטמאין בשרצים די כו'. פי' כי זה ניתן לבנ"י ביצ"מ שהיו קרובים למ"ט שערי טומאה כדאיתא בשם האר"י ז"ל. והוא הגאולה לדורות שיהי' לבנ"י תמיד אחיזה בשורש שער הנ'. שמצד זה כל המ"ט פנים טומאה שלהם אינם נפרדים משורש האחדות ועי"ז זוכין לטהור מטמא. ואין מטמאין בשרצים שהוא נטמתם בלא א' כנ"ל:

מדרש אגדה (בובר) במדבר פרק יט פסוק ג (פרשת חקת)

ונתתם אותה אל אלעזר הכהן. ולא לאהרן, לפי שאהרן עשה להם העגל, לכך לא צוה ליתנה לאהרן, שאין קטיגור נעשה סניגור.